

Markkinat ja arvoketjut

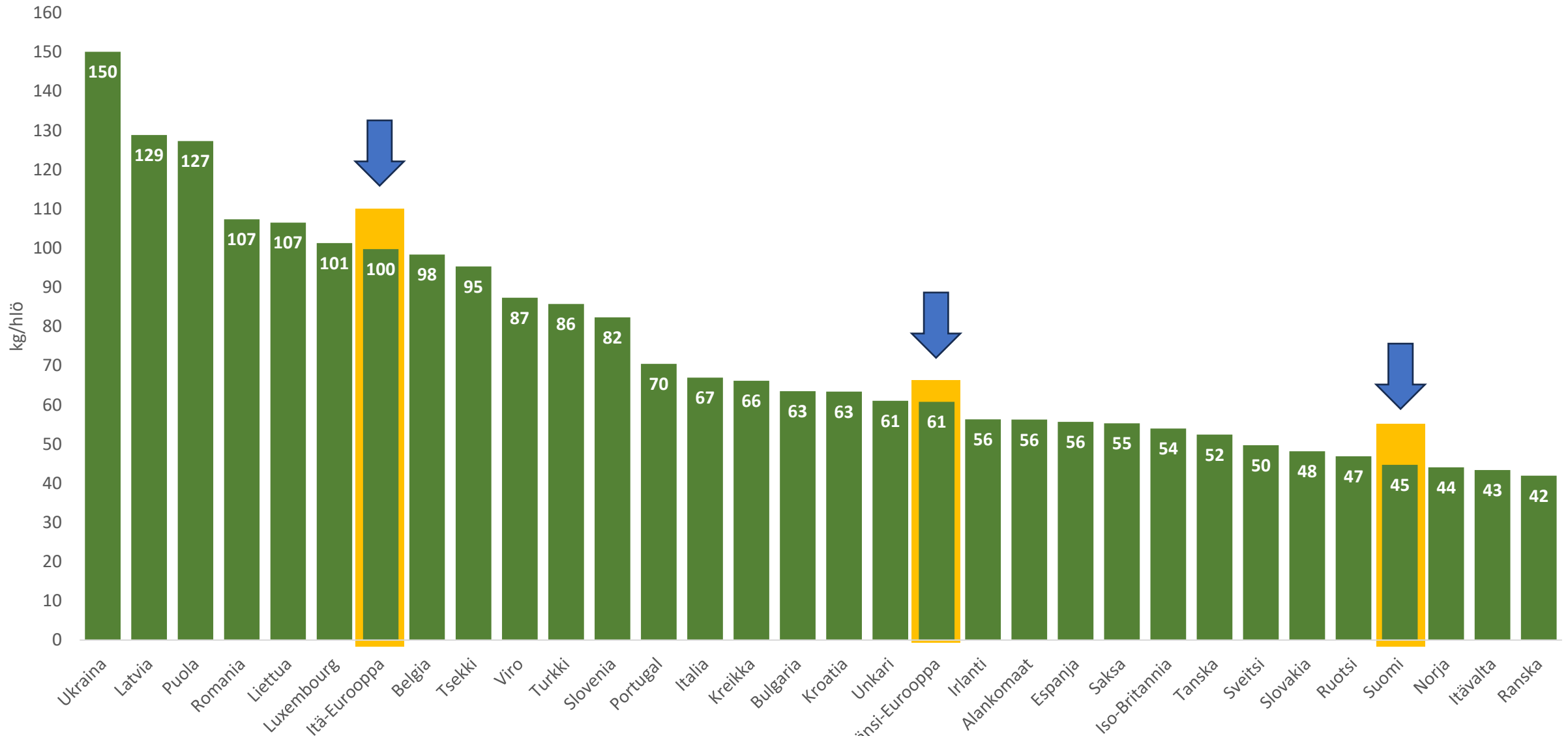

Csaba Jansik

Vihannestuotannon tulevaisuuden polut vuoteen 2035
11.2.2025

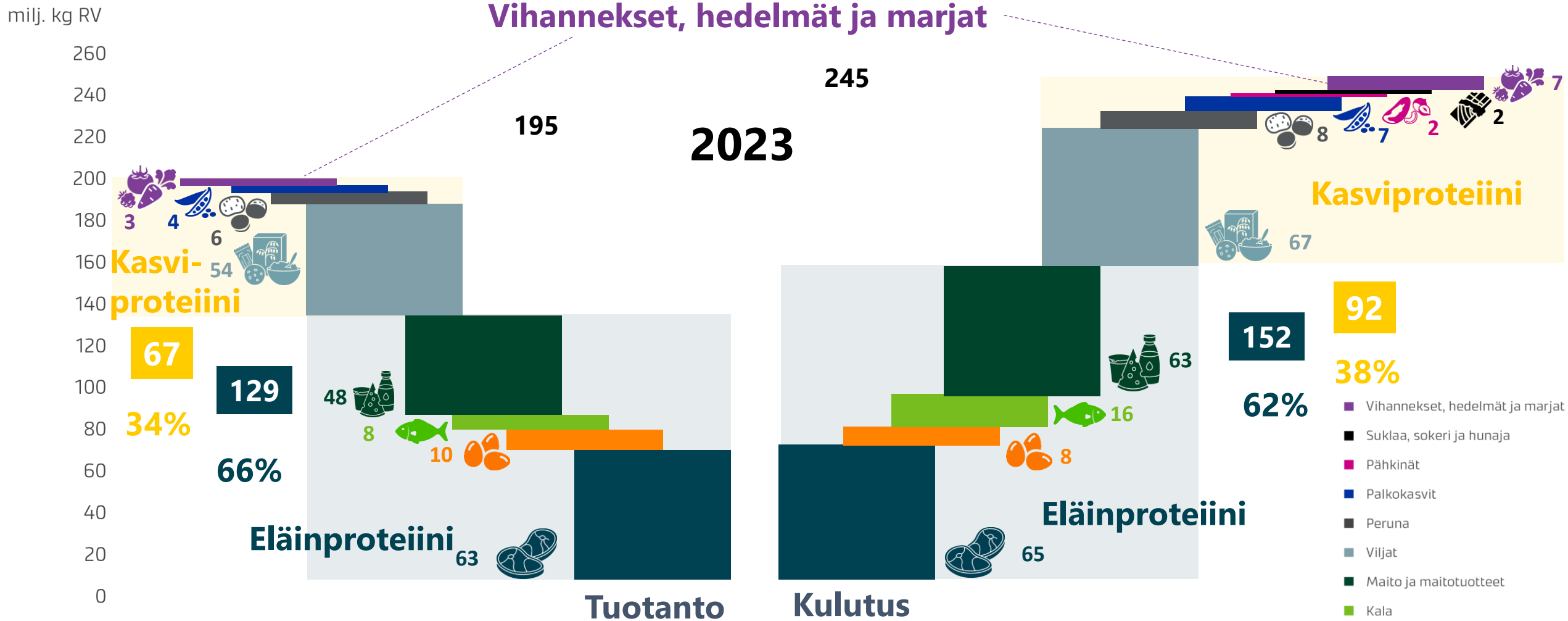
Vihannesten kulutus Euroopassa

Lähde: Euromonitor. Huom. Luvut sisältävät tuoreiden vihannesten kulutusta. Teolliset tuotteet kuten säilykkeet, ja pakasteet eivät ole luvuissa mukana.

Puutarhatuotteet Suomen proteiinin tuotannossa ja kulutuksessa

Elintarvikeproteiinin tuotanto, kulutus ja omavaraisuus on laskettu ensimmäistä kertaa koko Suomen tasolla ja tuoteryhmittäin

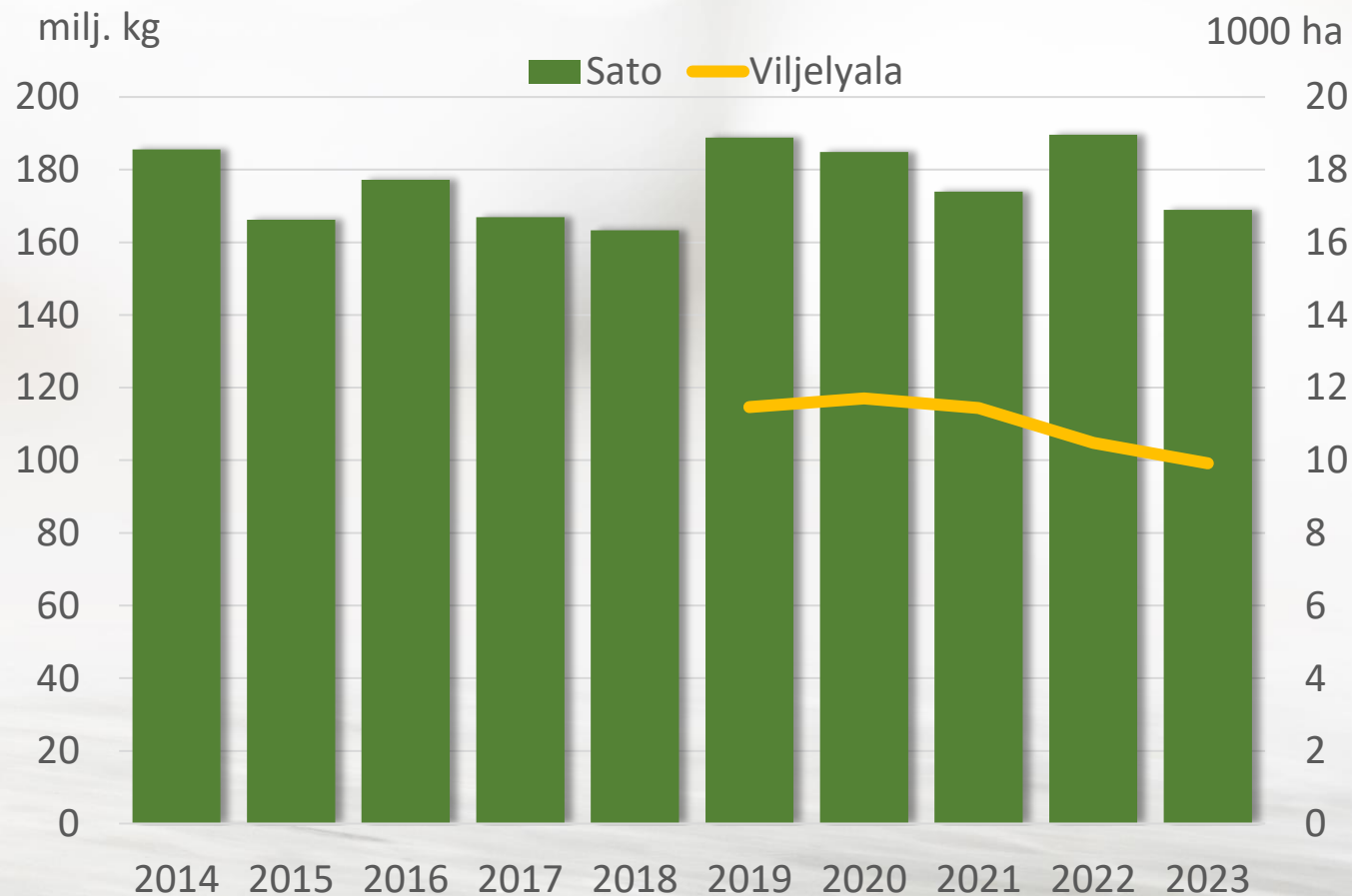
Lähde: omat laskelmat Luken, Tullin tilastotietokantoja ja muita tietoja käyttäen.
Yksikkö: milj. kg raakavalkuaista. <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/555188>

Vihannesten viljely

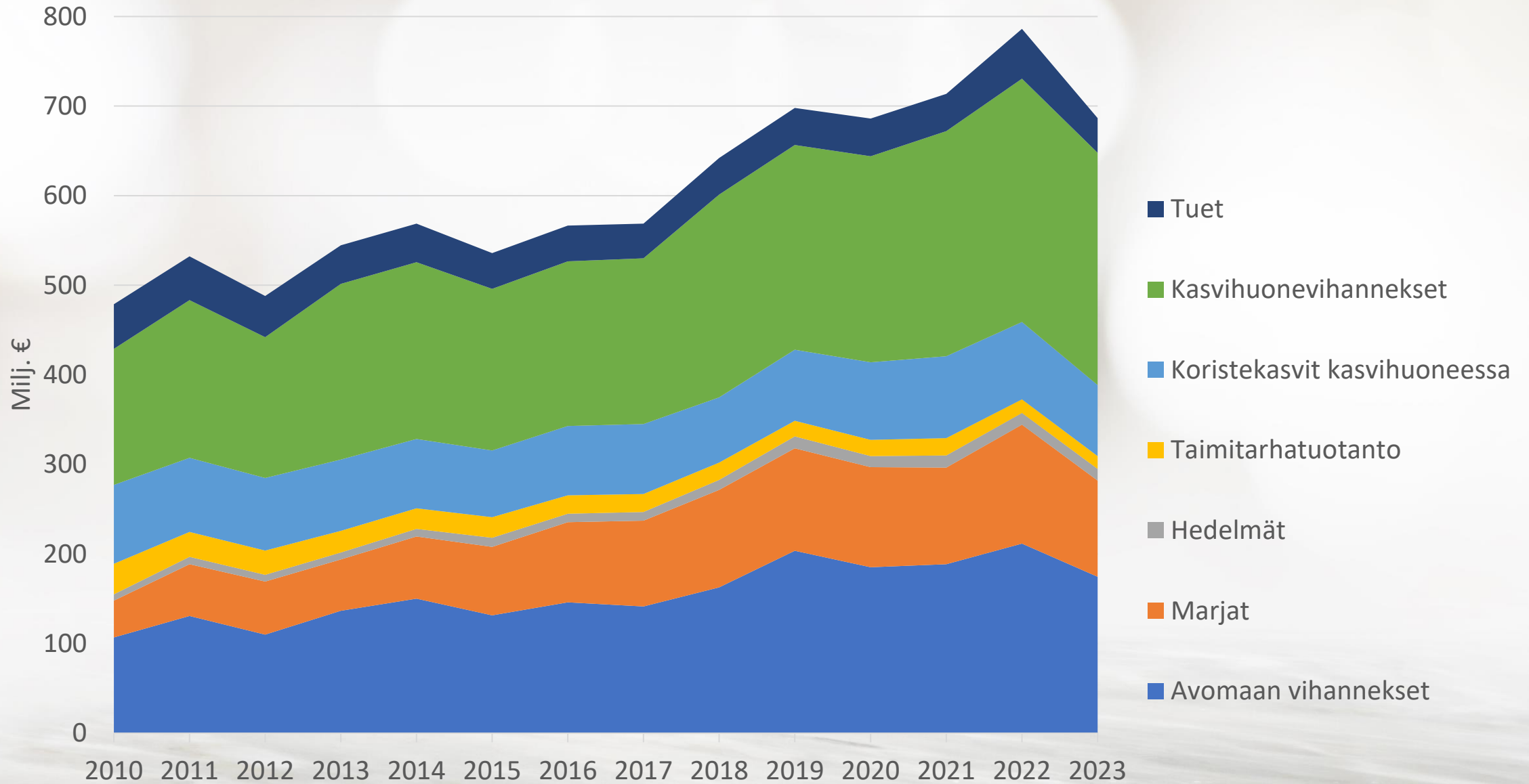
Avomaavihannestuottajien lukumäärän kehitys vuosina 2014-2023

Avomaavihannesten viljelyala ja kokonaissato vuosina 2014-2023

Puutarhantuotannon arvo

Hehtaarikohtainen markkinatuotto

Porkkanan markkinatulot ylittävät vehnän

62 kertaisesti

Porkkanapelto

49 000 €/ha

vs

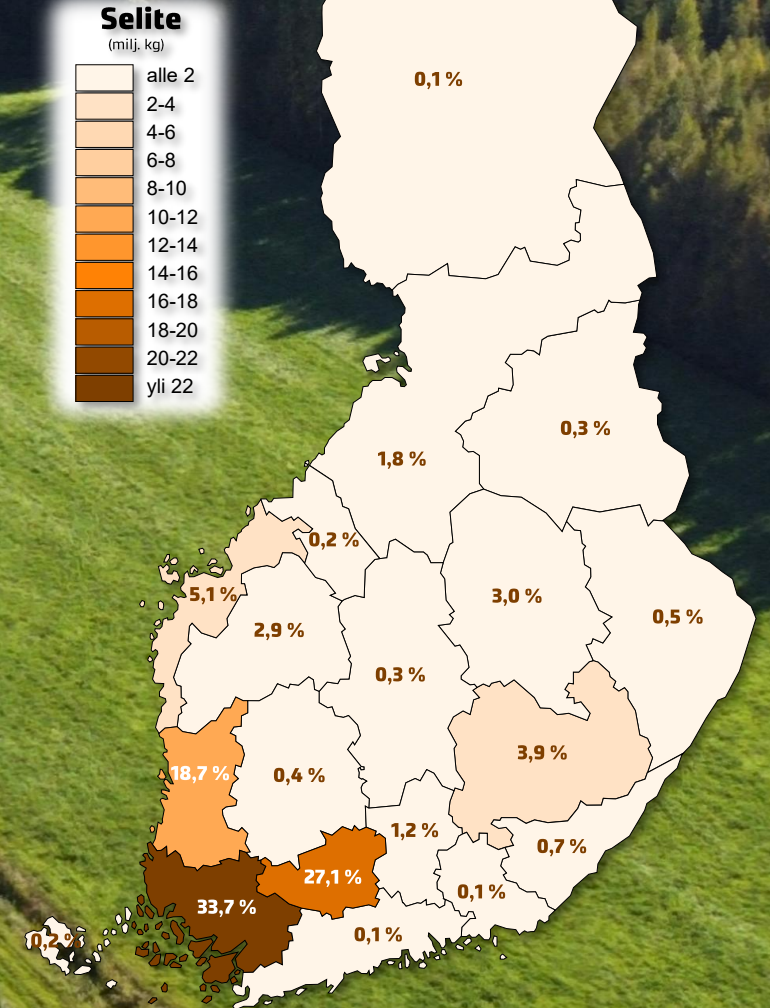
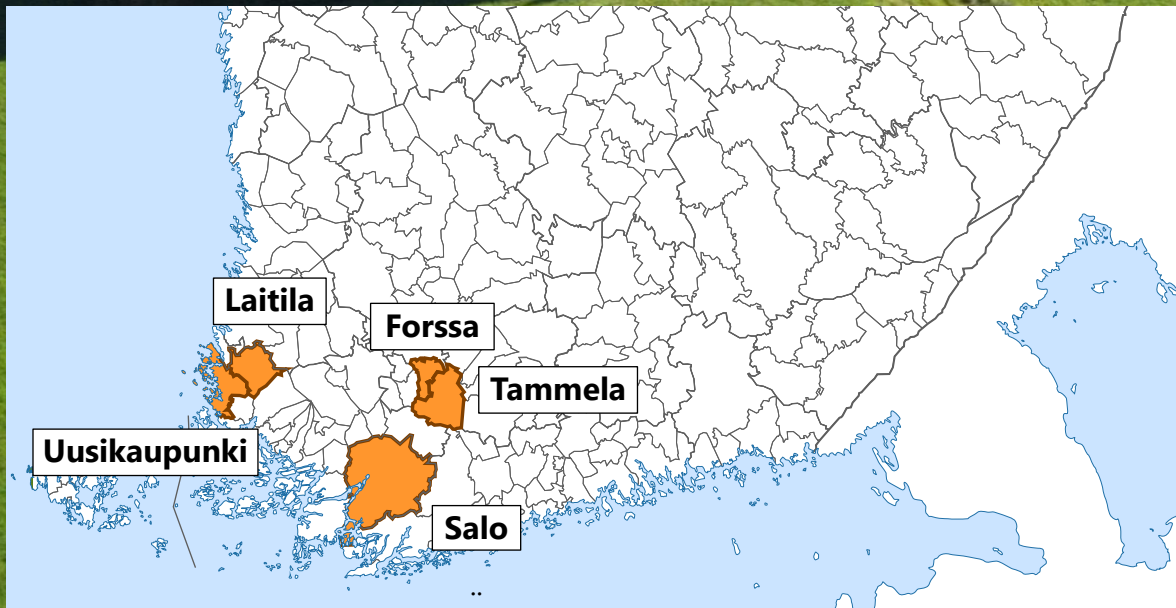
Vehnäpelto

790 €/ha

Vihannestuotannon keskittyneisyys - porkkana

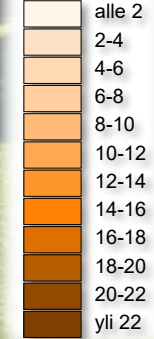
80% porkkanasta tuotetaan kolmen maakunnan alueella

ja 50 % viiden kunnan alueella

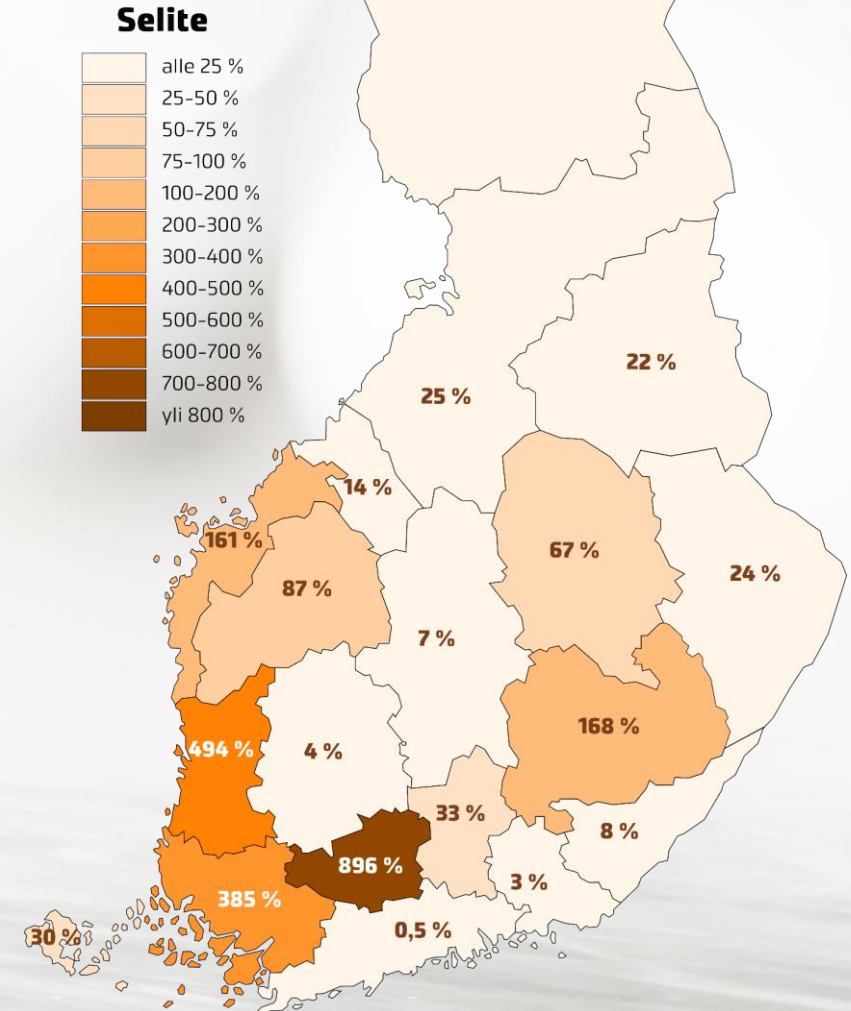
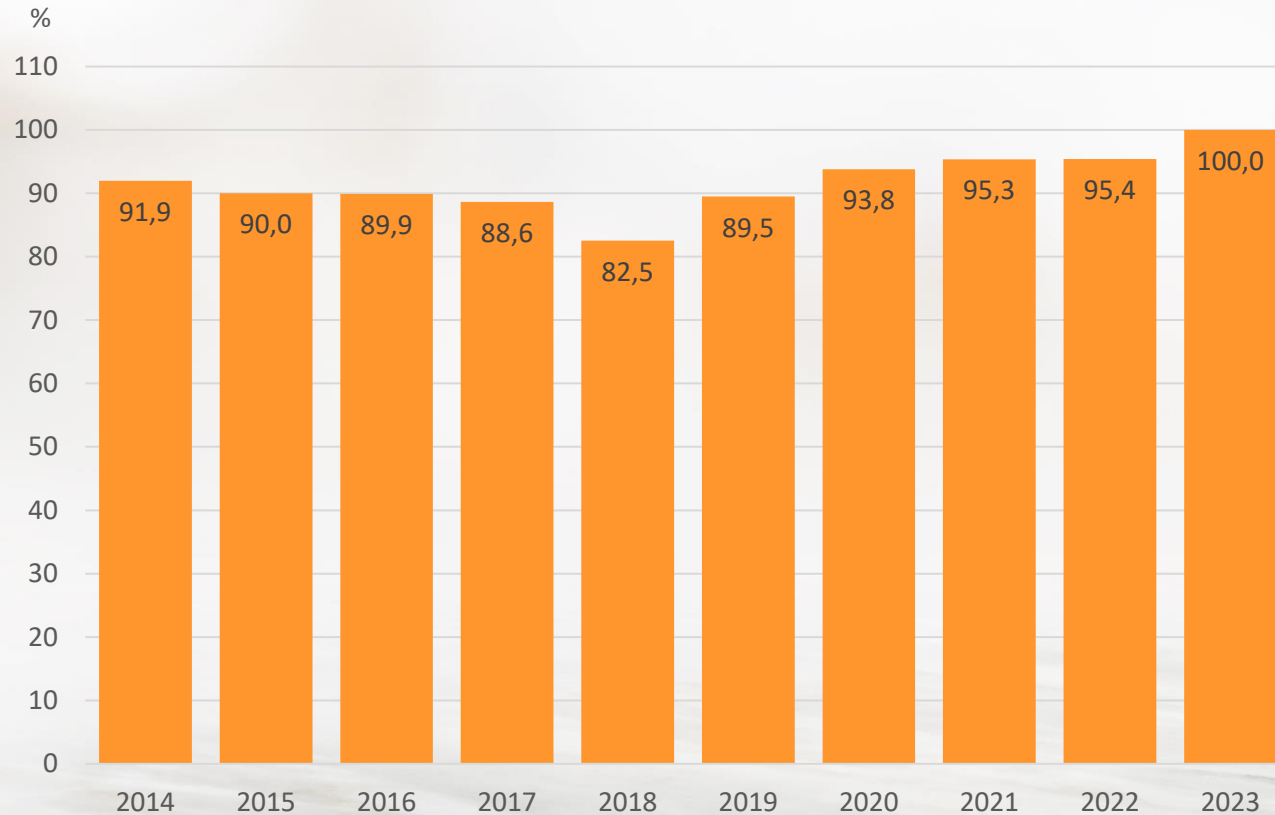
Selite

(milj. kg)

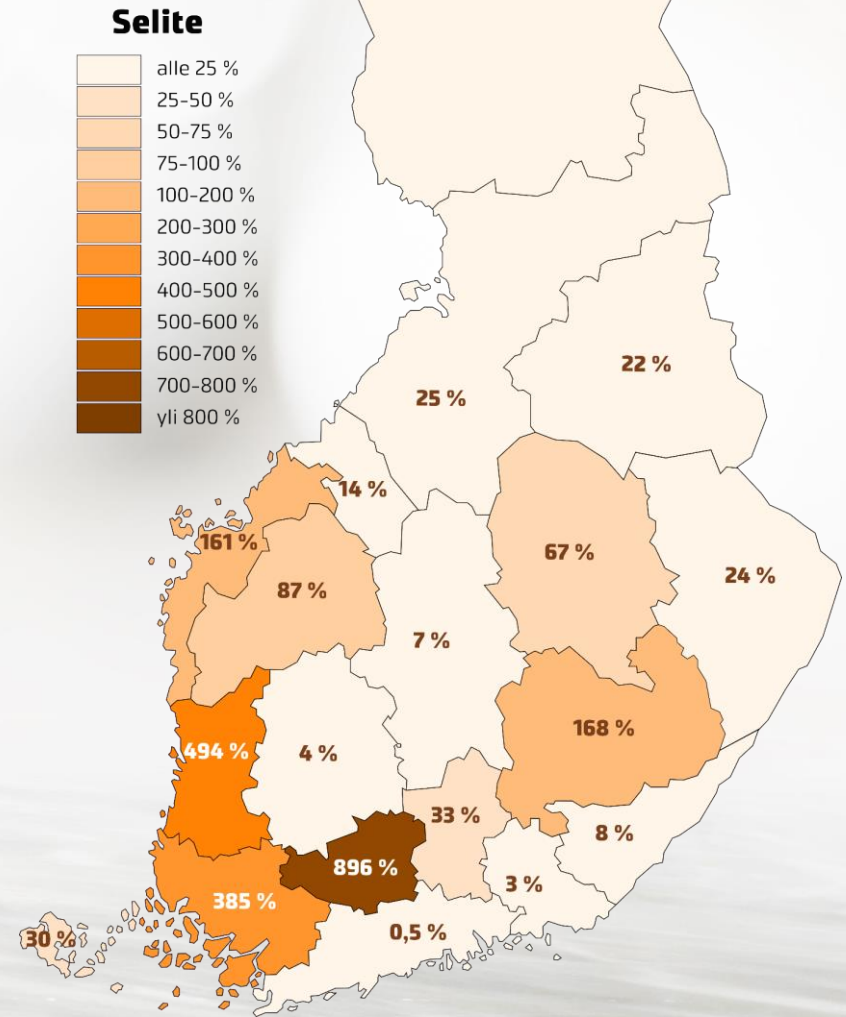
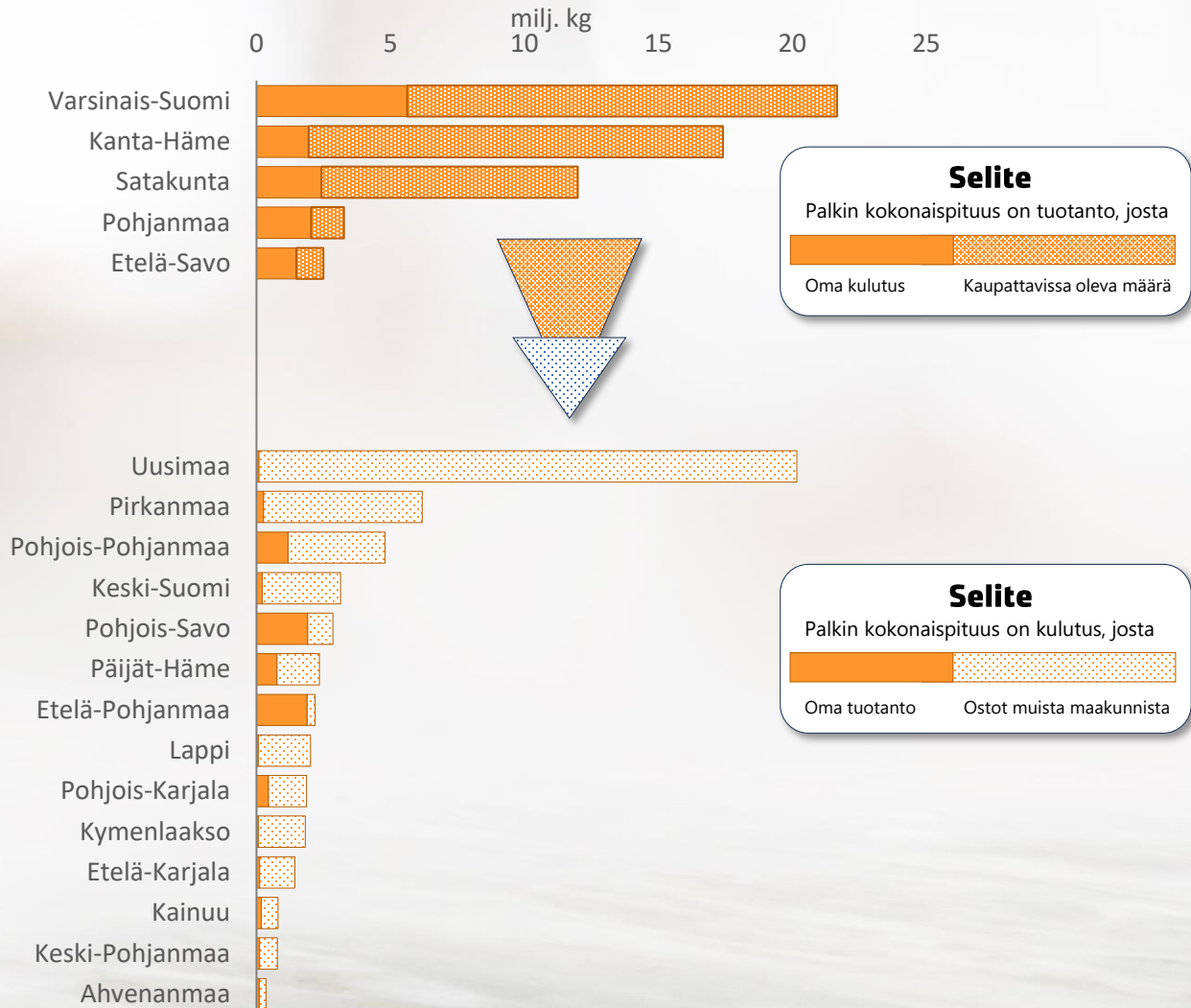

Alueellinen omavaraisuus - porkkana

Porkkanan omavaraisuus Suomessa vuosina 2014–2023

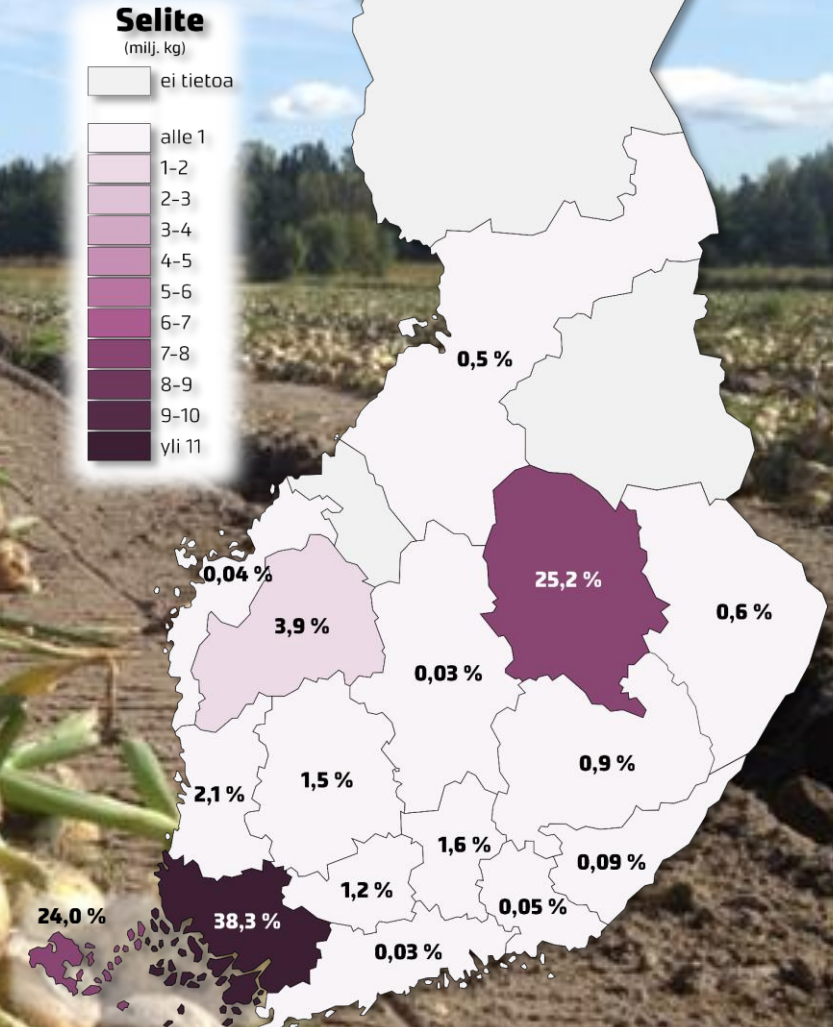
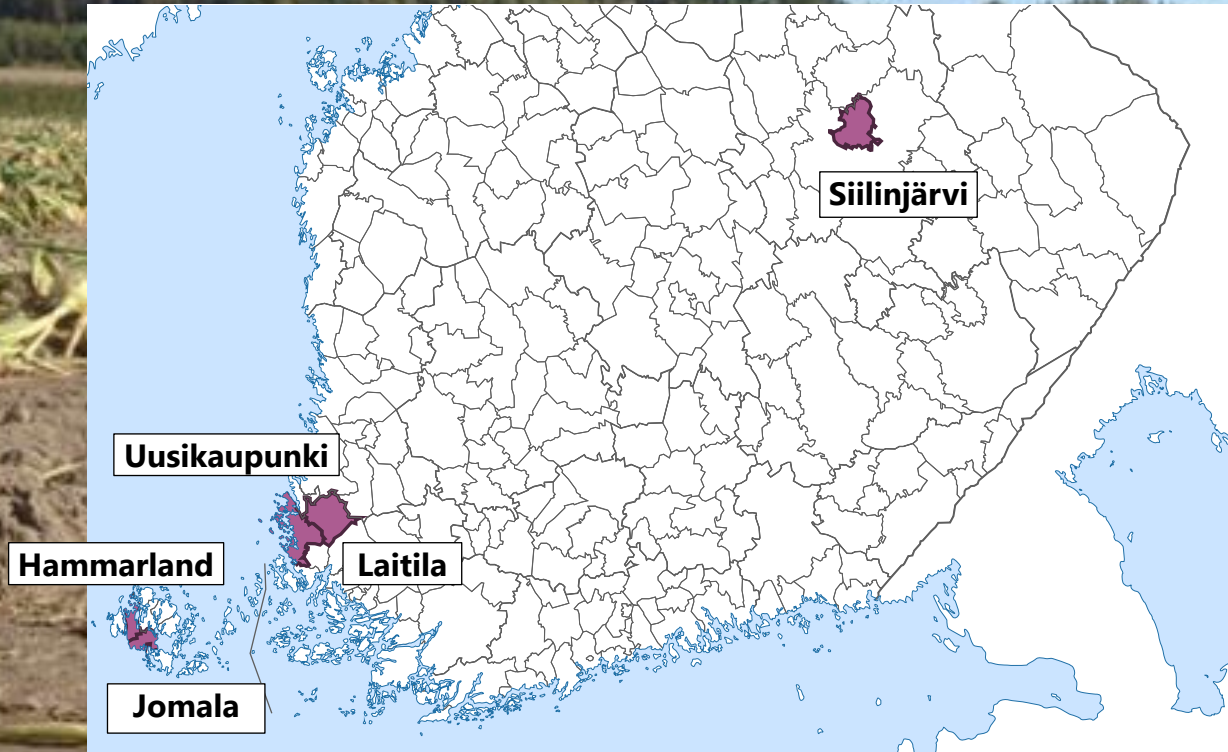
Alueellinen omavaraisuus - porkkana

Vihannestuotannon keskittyneisyys - sipuli

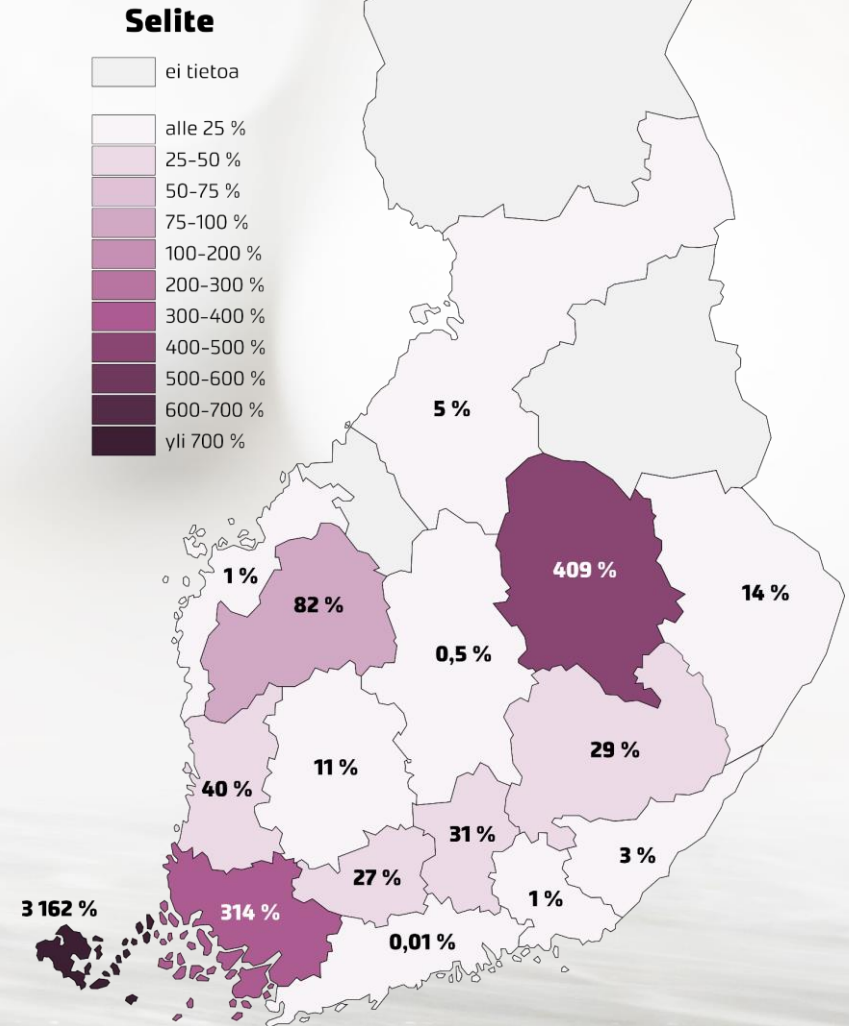
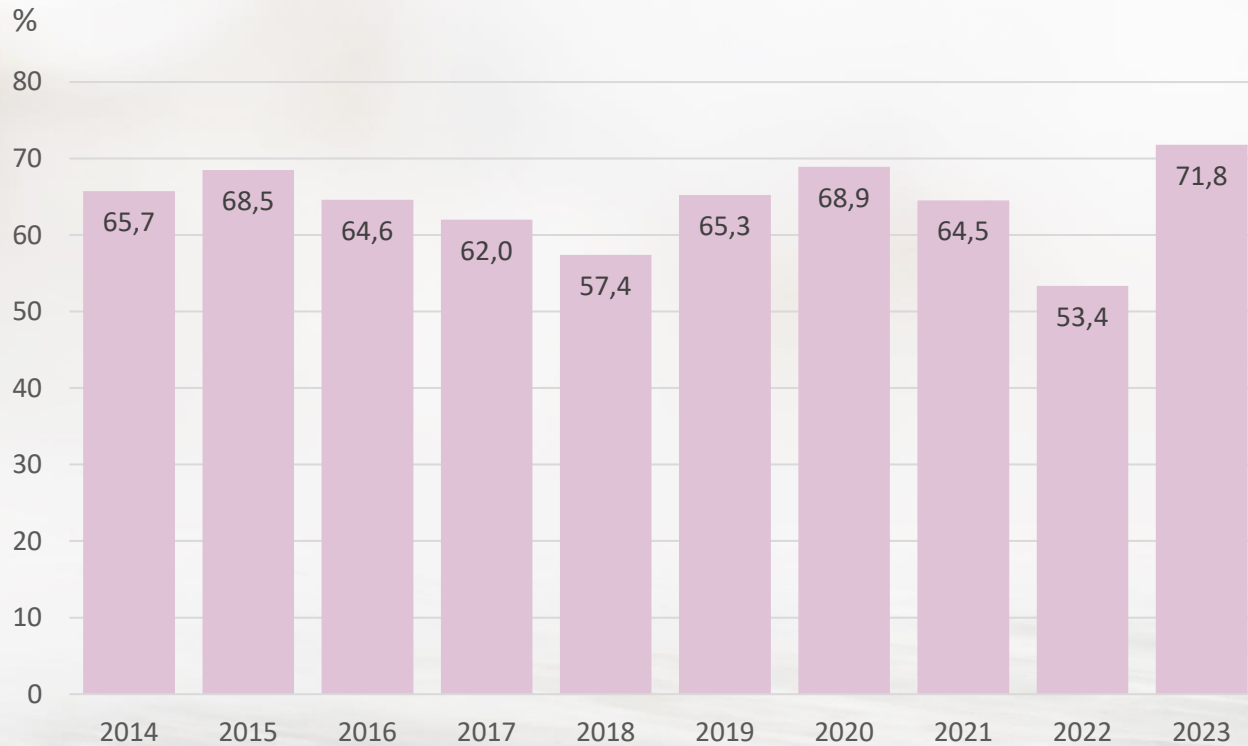
88% sipulista tuotetaan kolmen maakunnan alueella

ja 69 % viiden kunnan alueella

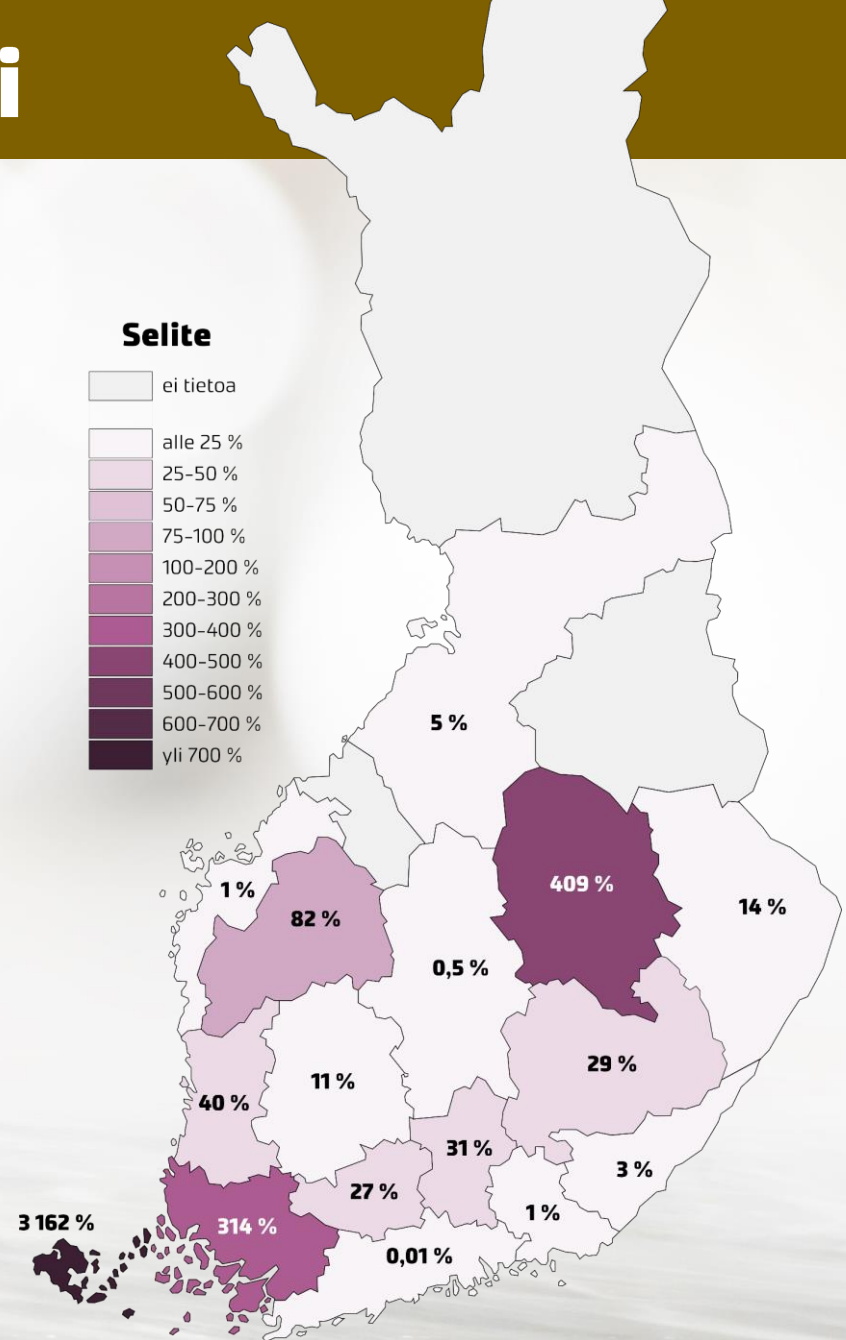
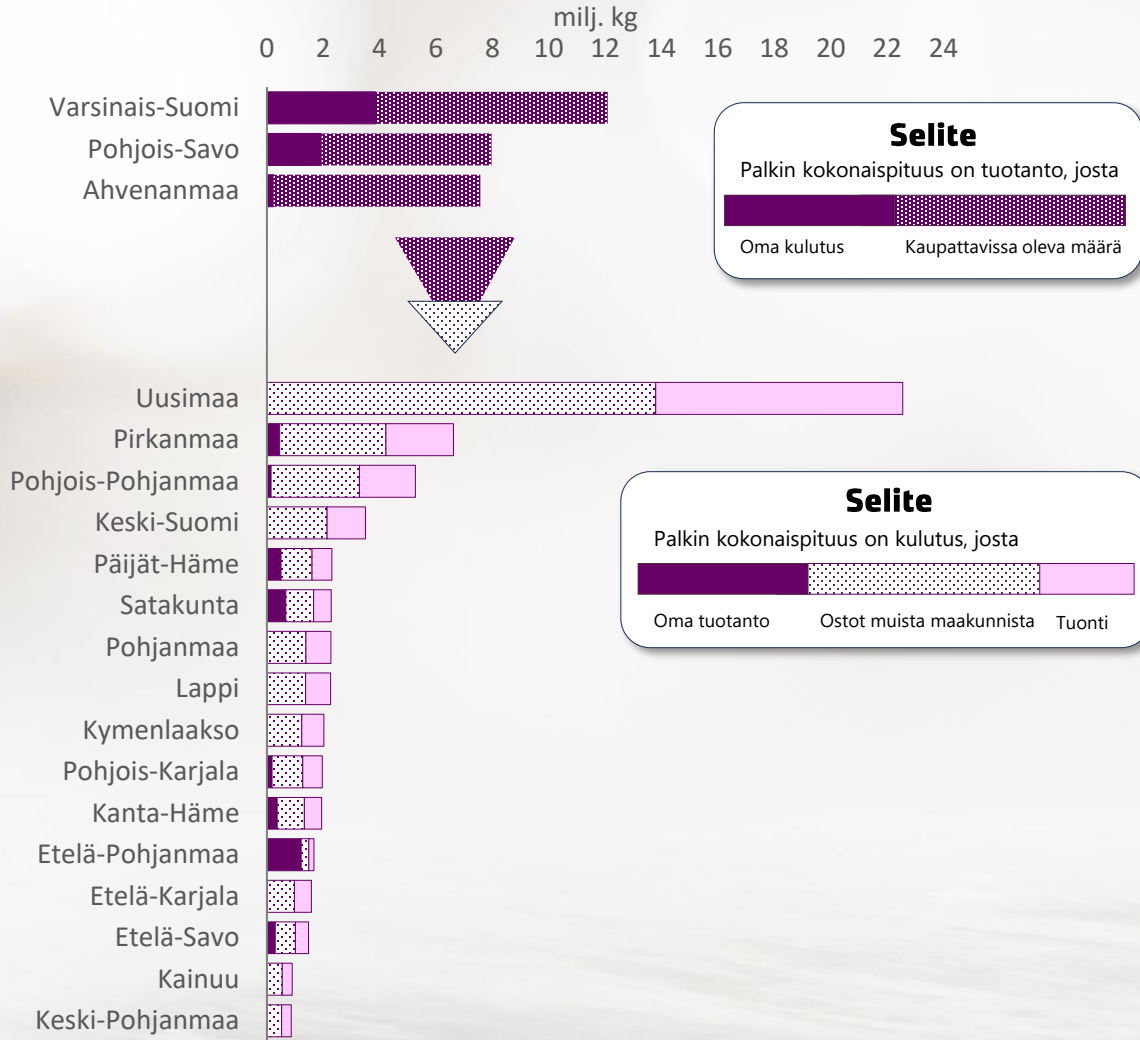

Alueellinen omavaraisuus - sipuli

Sipulin omavaraisuus Suomessa vuosina 2014–2023

Alueellinen omavaraisuus - sipuli

Vihannesten arvoketju Suomessa

Tuottajaorganisaatio

- Ala ja sadon määrä, sovittu etukäteen. Joskus myös lajike, sadonkorjuu aika yms.
- Ylituotanto osalla toimijoista kompostiin
- Hinta tiedetään etukäteen, mahdollinen jälkitili. Osa tuotteista markkinanhinnoiteltuja.
- Tuottajat tyytyväisiä hintaan, mutta ei neuvottelu mahdollisuutta

Vihannesten arvoketju Suomessa

Viljelysopimus, teollisuus

- Määrä ja hinta sovitaan etukäteen, hinta neuvoteltavissa.
- Sopimuksen voi avata kesken kauden ja neuvotella
- Ei sanktioita vajauksesta, mutta sanktio myymisestä muualle
- Suuremman sadon voi saada myydyksi, etuosto-oikeus

Vihannesten arvoketju Suomessa

Tukku

- Tehdään sopimus, mutta se ei yleensä sisällä määrä- eikä hintakiinnityksiä
- Vapaus päättää määrät ja alat itse, mutta voi tulla tilanne että kaikkea satoa ei saada myydyksi

Vihannesten arvoketju Suomessa

Oma myynti

- Kauppojen hintaan vaikea vaikuttaa, eli ostaja päättää hinnan
- Vapaus päättää määrät ja alat itse
- Kaiken sadon saa myydyksi, jos onnistuu neuvotteluissa

Pohdinnan pohjaksi...

Tuotannon keskittymisen edut ja haitat?

Kuinka saavutetaan vihannes- hedelmä ja marjasektorin kasvua?

Kuinka kotimaan tuotantoa tulisi kasvattaa tuonnin kustannuksella?

Kuinka myyntikanavia tulisi kehittää / tehostaa / monipuolistaa?

Kuinka tuotantoa tulisi monipuolistaa?

Onko tarve viljelijöiden yhteistyölle? Jos kyllä, missä ja kuinka viljelijäyhteistyötä edistetään?

Mitä kehitettävää olisi puutarha-alan arvoketjussa kasvun saavuttamiseksi?

Onko alan imago ja houkuttelevuus riittävän hyvä? Kuinka sitä voi parantaa?

Kiitos!

Esitys perustuu osittain VegUp-hankkeen aineistoihin. VegUp-hankkeen tulokset julkaistaan "Kasviksia kotimaasta. Suomalaisen kasvistuotannon mahdollisuudet vastata kasvavaan kysyntään"-raportissa Luonnonvarakeskuksen raporttisarjassa keväällä 2025.

luke.fi

